

1982/83:65

Fredagen den 21 januari

Kl. 10.00

Förhandlingarna leddes till en början av andre vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 13 innevarande månad.

2 § Svar på interpellation 1982/83:46 om näringslivets försörjning med riskkapital

Anf. 1 Finansministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Lars Tobisson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidtaga för att trygga en för näringslivets utbyggnad nödvändig försörjning med riskkapital.

Den viktigaste förutsättningen för att näringslivets riskkapitalförsörjning skall tryggas är att de svenska företagen utvecklas positivt. Utsikterna att en sådan utveckling skall komma till stånd har på ett avgörande sätt förbättrats genom den omläggning av den ekonomiska politiken som regeringen vidtagit. Devalveringen innebär en betydande konkurrensförstärkning, i första hand för industriföretagen. Det sker dels genom att lönsamheten kommer att öka kraftigt, dels genom att efterfrågan vrids över till svenska produkter både på exportmarknaderna och på hemmamarknaden. De olika investeringsfrämjande åtgärder som regeringen vidtagit har också en positiv betydelse för det svenska näringslivet.

Skattereformen innebär att företagets förmåga att dra till sig riskvilligt kapital förstärks. Aktieplaceringar liksom bank- och obligationssparande blir i och med marginalskattesänkningen ett mer konkurrenskraftigt alternativ i förhållande till t. ex. investeringar i fast egendom än vad som varit fallet de senaste åren. Det bör på sikt medföra en icke obetydlig stimulans av aktiemarknaden.

Den socialdemokratiska regeringen kommer att bedriva en politik som inte missgynnar aktier jämfört med andra placeringsformer. En sund aktiemarknad bör enligt vår mening framför allt bygga på en solid utveckling hos företagen. Slopandet av skattereduktionen på 30 % av utdelningsin-

*Om näringslivets
försörjning med
riskkapital*

komsterna upp till 7 500 kr. per person och minskningen av skattereduktioner vid skattefondssparande från 30 till 20 % av sparandet var nödvändiga korrigeringar av de överdrivna skattelättnader till aktiesparandet som de borgerliga regeringarna genomfört. Genom dessa åtgärder och genom den tillfälliga utdelningsskatten och skärpningen av förmögenhetsskatten fördelas devalveringens bördor på ett mer rättvist sätt. Härigenom ökar möjligheterna för att den uppnådda förbättringen av konkurrenskraften skall accepteras och därmed kunna bli bestående. Jag vill understryka att politiken också måste inriktas på att skapa likvärdiga möjligheter för olika företagsformer såsom aktiebolag och kooperativa föreningar att dra till sig riskvilligt kapital.

I ett mer kortsiktigt perspektiv kan det finnas anledning att understryka att skattereduktioner för skattesparande under 1983 visserligen sänkts, men att skattefondssparandets relativa position i förhållande till skattesparande i bank samtidigt snarast har stärkts. Regeringen avser att inom kort tillkännage inriktningen av ett utredningsarbete med syfte att till rimliga statsfinansiella kostnader och på ett fördelningspolitiskt rättvist sätt stimulera hushållens sparande, däribland aktiesparande.

Näringslivets tillgång på riskkapital kommer i framtiden också att förbättras genom att löntagarna kollektivt ställer fondmedel till näringslivets förfogande. I ett första skede kommer de medel som tillförs allmänna pensionsfonden genom den tillfälliga utdelningsskatten att kanaliseras till riskkapitalmarknaden. I ett senare skede skall löntagarfonder, finansierade genom dels en vinstdelning, dels en särskild avgift på lönesumman, kunna svara för ett väsentligt bidrag till riskkapitalmarknaden.

Anf. 2 LARS TOBISSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret. Det bör tillsammans med interpellationen bilda en bra grund för en debatt om näringslivets försörjning med riskvilligt kapital.

Jag tänker inte här ta upp en allmän diskussion om huruvida socialistisk högskattepolitik eller moderat marknadsliberalism bäst gagnar företagsamheten. Där har vi olika uppfattning, och vi lär inte komma närmare ett samförstånd här i dag. Jag tänker därför inrikta mig på att försöka få preciserade besked beträffande regeringens planer på detta område.

Jag kan inte underlåta att i det här sammanhanget uttrycka min förvåning över finansministerns tal om regeringens investeringsbefrämjande åtgärder. Som jag har påpekat i min interpellation, staplar regeringen nu på varandra åtgärder som måste verka nedhållande på investeringsviljan i näringslivet. Till dessa hör skatteomläggningen, med avdragsbegränsning och införande av en ny löneskatt, dit hör höjningen av kapitalskatterna liksom den obligatoriska avsättningen till räntelösa konton i riksbanken. Inte ens åtgärderna för att främja statens investeringar får nämnvärd effekt. Av den stora utgiftsökning som enligt finansplanen skall ske i år, går två tredjedelar till transfereringar, 28 % till konsumtion och endast 5 % till investeringar.

*Om näringslivets
försörjning med
riskkapital*

Samtidigt skall jag dock uttrycka min tacksamhet över att Kjell-Olof Feldt inte hänvisar till uppgången på aktiebörsen som bevis för riktigheten av den socialdemokratiska politiken. Jag tar det som en bekräftelse från hans sida på min tes, att förklaringen till denna uppgång väsentligen är av teknisk natur. Devalveringarna och den offentliga expansionspolitiken driver upp inflationsförväntningarna, och det stora budgetunderskottet skapar en stor likviditet i ekonomin. Bristen på alternativa inflationsskyddade investeringsobjekt driver dessa pengar till börsen. Dessutom har de av de borgerliga regeringarna införda skattestimulanserna fortsatt att gälla fram till årsskiftet.

Jag tror att Kjell-Olof Feldt håller med mig om att kursuppgången inte ter sig alldeles naturlig, mot bakgrund av att man utomlands har något som så smått börjar betecknas som en regelrätt depression och att den svenska ekonomin inrymmer många problem – för att uttrycka sig mildt.

Om då uppgången således är tekniskt motiverad, blir den fortsatta utvecklingen starkt beroende av vilka åtgärder som vi politiker, särskilt regeringen, sätter in. Naturligtvis är det många faktorer som påverkar förutsättningarna för näringslivets utveckling, men jag skall i det följande koncentrera mig på några få, betydelsefulla faktorer. Jag börjar med skattefondssparandet.

Som jag framhåller i min interpellation, är den främsta orsaken till nytändningen på aktiebörsen under senare år införandet av skattefondssparandet under den borgerliga regeringsperioden. Förra året deltog över en halv miljon aktiesparare, som tillhandahöll bortåt 2 miljarder i riskvilligt kapital. Man räknar nu med att såväl antalet sparare som det sparade beloppet skall öka ordentligt från årsskiftet.

Men det är oklart vilka förutsättningar som faktiskt gäller för detta sparande. Socialdemokraterna uttalade tidigt sin avsikt att avskaffa systemet med aktiesparfonder så fort de fick en chans. I höstas nöjde de sig i alla fall med en nedsättning av skattereduktionen från 30 till 20 %. Men finansministern, och även andra socialdemokratiska talesmän, har sagt att det endast är fråga om en kort frist. Från 1984 skall skattesparandet slopas helt och hållet.

Det finns en benägenhet bland börskommentatorer och ekonomiska skribenter att avfärda sådana uttalanden med att socialdemokraterna inte skulle våga vidta en åtgärd som stryper kapitaltillförseln från aktiesparfonderna och därmed kan framkalla en börskrasch.

Jag är rädd att jag tror mera på Kjell-Olof Feldt än på dessa utomstående bedömare när det gäller förmågan att förutsäga socialdemokraternas planer för framtiden. Men jag skall för säkerhets skull ställa frågan till finansministern: Kommer skattesparandet, och därmed de populära aktiesparfonderna, att avskaffas, och kommer det i så fall att ske redan 1984? För säkerhets skull, så vi slipper att mala om det, säger jag att jag talar om avsättningar för framtiden till dessa fonder. Jag är på det klara med att de sparmedel som redan finns i aktiesparfonderna lär få ligga kvar under den femåriga bindningstid som är fastställd. Jag undrar alltså: Kommer avsättningar till skattesparande med skattestimulanser att tillåtas 1984?

Fredagen den
21 januari 1983

*Om näringslivets
försörjning med
riskkapital*

Anf. 3 Finansministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Vi kanske ändå måste utbyta några tankar om utvecklingen på aktiemarknaden.

Jag skulle vilja rikta en motfråga till Lars Tobisson. Om hans beskrivning av socialdemokraternas politik och dess resultat i dag är densamma som han och hans partiledare gett uttryck åt, skulle man alltså inom näringslivet, om man där tror på moderaterna, vara tvungen att dra följande slutsatser: Vinsterna i näringslivet kommer att sjunka, investeringarna kommer att minska kraftigt. Om marknaden är lika förskräckt över socialistisk högskattepolitik som Lars Tobisson vill att den skall vara och de förutsättningarna gäller att man tror att vinsterna kommer att sjunka, att investeringsplanerna pekar neråt, att devalveringen kommer att misslyckas och att högskattepolitiken kommer att förkväva näringslivet, räcker det då med tekniska faktorer som förklaring till att värdet på den svenska aktiemarknadens papper har ökat med 15 miljarder kronor under de tre veckor som gått sedan årsskiftet?

Hävdar Lars Tobisson på fullt allvar att om moderata beskrivningar av vår politik är riktiga och denna uppfattning omfattas av dem som i dag agerar på den svenska aktiemarknaden, så finns det trots det några tekniska faktorer som gör att den svenska aktiebörsen slår världsrekord?

Även om jag ger Lars Tobisson rätt i att man skall vara väldigt försiktig med att dra särskilt långtgående slutsatser av den eufori som råder på aktiebörsen f. n., kan det ju faktiskt vara så, att det bland aktörerna på börsen och i företagen har uppstått en viss tillförsikt om att den politik som regeringen för måhända i vissa avseenden kommer att vara gynnsam för näringslivet. Jag vet att det är en för Lars Tobisson högst förhatlig tanke, men tänk om det är så!

När det gäller den fråga som Lars Tobisson ställde om min syn på det skattesubventionerade sparandet tror jag att en sak måste klaras ut en gång för alla, nämligen att det i varje fall efter 1985 är helt omöjligt att bibehålla den nuvarande konstruktionen av detta sparande. Det ställs nämligen inga krav på någon ökning av sparandet efter 1985 för att man skall kunna uppbära de skattesubventioner som insättarna får i dag, dvs. det finns inget krav på någon ökning av saldot på dessa konton, utan de som var med från början kan fr. o. m. 1985 bara be banken göra en enkel notering, att pengar har flyttats över från så att säga ingående till utgående på kontona. Och så lyfter man en skattesubvention, som fr. o. m. i år är 20 % av beloppet. Man presterar inget nytt sparande, aktiemarknaden tillförs inga nya pengar, staten kommer bara att betala ett belopp som börjar uppgå till storleksordningen 2 miljarder om året.

Upphovsmännen till detta system måste ju rimligen ha funderat över vad som skall hända i det läget. Men hittills har varken Lars Tobisson eller någon annan som propagerar för detta systems fortvaro med ett enda ord antytt vad vi skall göra i det läget. Men jag tror att om Lars Tobisson nu för en gångs skull är ärlig när det gäller detta med skattesubventionerat sparande, så måste han konstatera att vilken regering som än sitter och vilka synpunkter vi än har på skattesubventioner av aktiesparande, måste detta göras om. För så

här kan det inte fungera. Det är, herr talman, något drastiskt uttryckt, rent och skärt vansinne att ha det kvar.

Då har vi sagt att nu tillsätter vi en utredning som måste hitta ett alternativ till detta sparande. Det jag ser som det absolut mest nödvändiga är i så fall att det skatteavdrag som nu finns på det bokförda beloppet minskas och slutligen försvinner. I vilken takt och vilket sammanhang det skall ske vill jag i dag inte binda mig för. Det är den delen som skapar det statsfinansiellt orimliga i systemet.

Men vi vill också fundera över hur vi skall kunna bredda människors intresse för sparande. Vi tror att det behövs vissa skattefavörer för sparandet. Vi vill bredda det så att det inte bara gäller aktier utan även andra företagsformer som vill få tillgång till spararnas pengar. Detta skall vi fundera över och försöka få fram ett förslag så att nya riktlinjer kan gälla fr. o. m. 1984.

Anf. 4 LARS TOBISSON (m):

Herr talman! Jag har redan i min interpellation och även i mitt förra inlägg svarat på den fråga som Kjell-Olof Feldt ställde om förklaringen till kursuppgången på aktiebörsen. Jag menar alltså att – och det bestred inte Kjell-Olof Feldt – tekniska faktorer utgör en viktig del av förklaringen. Ett vittnesbörd om att börsen inte är riktigt förutsebar just nu på ekonomiska grunder kan väl anses vara det förhållandet att gårdagens räntesänkning inte fick den normala verkan, nämligen att kurserna skulle gå upp, utan kursnedgången från tidigare dag fortsatte. Det är alltså oberäkneligt, och jag vågar inte stå här och säga vad som kan hända i dag – det vågar säkert inte Kjell-Olof Feldt heller.

En annan orsak till den här utvecklingen är vad jag berörde i mitt inlägg, nämligen tendensen att inte vilja eller kanske inte våga ta socialdemokraterna på allvar i deras uttalanden om vad som skall hända på detta område.

Kjell-Olof Feldt och jag har haft flera debatter om skattefondssparandets utformning. Vad Kjell-Olof Feldt återkom till i dag var vad som skall hända efter 1985. Det har gjorts flera analyser, bedömningar och utredningar av den frågan. Man har bl. a. påpekat att med den långsamma start som skattefondssparandet fick, blir det 1985 och påföljande år små belopp som frisläpps jämfört med de belopp som tillförs systemet, om nu skattefondssparandet vinner i utbredning på det vis som de senaste årens utveckling har pekat på.

Dessutom har man tid på sig – detta inträffar först om några år – att vidta åtgärder för att förebygga att något oväntat och oönskat skall kunna inträffa.

Redan i min reservation till löntagarfondsutredningen pekade jag på två förhållanden som avhjälper den saken. När man i andra länder haft liknande system visar erfarenheten, som t. ex. i Tyskland, att två tredjedelar av spararna kvarhåller sina sparmedel, trots att de alltså har möjlighet att ta ut dem. Det kan möjligen ge en viss vägledning för oss. Dessutom hade jag ett

*Om näringslivets
försörjning med
riskkapital*

förslag om hur man med minskad skattelättnad skulle kunna premiera dem som väljer att behålla sina medel på sparkontona.

Kjell-Olof Feldt sade sedan något vagt om att man avser att återkomma med ändrade sparstimulanser där alltså – om jag förstod det hela rätt – skattereduktionen i skattesparandet helt försvinner och där man också vänder sig till andra sparmål än just aktiemarknaden. Men det tror jag är intressant med tanke på den debatt som vi för här.

Är det inte så att regeringens stora huvudvärk är att klara statsupplåningen? Och kommer därmed inte tyngdpunkten i de nya sparstimulanser som kan bli verklighet att läggas på åtgärder för att förmå hushållen att köpa statspapper i syfte att den vägen finansiera det jättelika budgetunderskottet? Det betyder naturligtvis en förändring i den relativa attraktionsförmågan hos olika sparobjekt. Man jämför här t. ex. aktier och statspapper. Det kan då framhållas att skattefondssparandet har satt aktierna i en särställning, och det skall aktiesparandet inte behöva. Men problemet är ju att det är föremål för en särbehandling i negativ riktning.

Det är fel att, som Kjell-Olof Feldt säger, regeringens politik inte missgynnar aktier jämfört med andra placeringsformer. Ett exempel på det är ju dubbelbeskattningen av aktieutdelningar. Under den borgerliga regeringsperioden vidtog här en provisorisk lättnad i form av en skattereduktion på 30 % för belopp upp till 7 500 kr. i utdelningsinkomster. Avsikten var att ett förslag om ett permanent avskaffande av dubbelbeskattningen skulle följa. Men den socialdemokratiska regeringen gick i stället den motsatta vägen och slopade snabbt den provisoriska lättnaden.

Menar verkligen finansministern att det är ett bra sätt att främja investeringsviljan i svenskt näringsliv, att vi som snart sagt enda nation tillämpar ett system med dubbelbeskattning som rimligen måste minska tillgången på riskvilligt kapital? Och vad har regeringen för planer på detta område? Innebär slopandet av den 30-procentiga skattereduktionen att man förbereder någon annan åtgärd? Kan det tänkas att man avser att avskaffa den särskilda bolagsskatten, vilket onekligen på annan väg skulle avhjälpa problemet med dubbelbeskattningen? Jag är väldigt intresserad av att få svar på dessa frågor.

Att man i stället vill göra något annat kan ju möjligen vara en förklaring till att man är beredd att så att säga förskjuta skattelättnaderna för sparandet bort från aktiesparandet. Utan en sådan uppföljning hamnar vi dock i den situationen att aktiesparandet blir mindre attraktivt, och därmed medverkar vi till det otrevliga utgångsläge där en börskrasch kan bli verklighet.

Anf. 5 Finansministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag hade naturligtvis blivit mycket förbluffad om det över Lars Tobissons läppar hade kommit den minsta antydning om att socialdemokratisk politik kunde uppskattas av någon. Men någon liten glidning fanns det ändå. Nu var ju tekniska faktorer bara *en* viktig del av förklaringen – i interpellationen var det den väsentliga delen. I herr Tobissons första inlägg föreföll det som om det skulle vara hela förklaringen. Men nog om det.

När det sedan gäller skattefondssparandet tror jag att Lars Tobisson för första gången gjorde ett väsentligt erkännande – något som inte har förekommit förut från borgerligt håll – nämligen att det inte går att bibehålla det system oförändrat som ni införde 1978. Man måste göra något åt det. Man måste förebygga att något olämpligt eller oönskat sker, säger Lars Tobisson. Ja, det är precis vad vi hela tiden har hävdad. Man kan inte ha en typ av s. k. sparande, där den enskilde spararen bara kan låta pengarna så att säga rulla runt och lyfta en ständig skattesubvention samtidigt som hela avkastningen på denna revolverande fond är skattefri. Det är alltså ett orimligt system. För mig är det fortfarande en källa till förvåning att ni någonsin införde det.

Vad sedan beträffar finansieringen av budgetunderskottet så trodde jag att Lars Tobisson lika väl som de flesta andra inser att det är alldeles nödvändigt att en ökad andel av detta underskott finansieras direkt från hushållen eller allmänheten.

Skälen är följande. Det här är förutsättningar som har skapats under den borgerliga tiden och alltså sådant som vi har ärvt. Man introducerade då någonting som kallades för statsskuldsväxlar, ett mycket fiffigt system, ansåg man, som framför allt skulle locka till sig näringslivets pengar, den överlikviditet som finns i näringslivet. Det är mycket korta lån på tre, sex eller högst tolv månader. I fjol lånade staten 40 miljarder kronor av de svenska företagen.

Nu är vår inställning – och jag tror att detta har goda utsikter att också bli verklighet – att näringslivet framöver kommer att behöva sina pengar självt för investeringar, för att öka produktion och sysselsättning, för lagerhållning, marknadsföring och allt det som är nödvändigt för att vi skall få en industriell expansion igen i Sverige. Ni förlitade er på att näringslivet inte behövde sina pengar, och staten skulle betala större delen av underskottet genom att låna ur näringslivet. Men det kan vi inte förlita oss på, för den dag näringslivet behöver pengarna lär staten inte kunna lägga beslag på dem genom upplåning. Därför är vi tvungna att ha ökat utrymme för en direktfinansiering av underskottet från hushållen. Då kan vi inte ha så stora skillnader mellan olika placeringsformer som i dag föreligger.

Slutligen, herr talman, några ord om den särskilda skattereduktion för aktieutdelning som infördes häromåret. Jag är faktiskt mycket förvånad över att den borgerliga riksdagsmajoriteten fattade det beslutet. Diskussionen i Sverige hade ju länge gällt att avskaffa dubbelbeskattningen, som man kallade det, av aktier, dvs. att man först betalar skatt på vinsten och sedan ur den beskattade vinsten skall ta fram utdelning. Det är inte något orimligt system i och för sig. Men när man ville avskaffa detta i avsikt att skapa bättre villkor för företagen valde man en metod som, såvitt jag förstår, inte alls gynnade företagen utan enbart de enskilda aktieägarna. Det förbättrade inte investeringskalkylerna, ökade inte lönsamheten i företagen. Det bara kostade staten 180–200 milj. kr., som tillfördes aktieägarna. Vi tog bort detta därför att vi inte såg någon som helst samhällsekonomisk eller företagsökonomisk mening med denna s. k. reform. Det var ett vallöfte till aktieägarna att de skulle få en extra dusör, en extra skattelättnad som ingen annan skulle få.

Jag vill gärna säga att om vi skall göra någon reform av företagsbeskattningen, då är det alltså företagets beskattning vi skall påverka – om nu herr Tobisson börjar resonera på det sättet, vilket jag tycker ni borde ha gjort för flera år sedan. Jag har sagt att jag inte är ointresserad av en reformering av företagsbeskattningen. Jag är inte säker på att den nuvarande nettovinstbeskattningen längre fyller särskilt många vettiga syften. Den har lett till en skatteplanering och ett skattetänkande i företagen som inte är av godo när det gäller företagets investeringsverksamhet och rationellt handlande i företagen. Men det är inte så lätt att hitta vägar, för det gäller inte bara aktiebolagens beskattning utan rörelsebeskattningen i stort, som man i så fall måste reformera.

Vi har pekat ut en väg som för bort ifrån nettovinstbeskattningen. Det är produktionsfaktorsskatten, som är en bruttoskatt på företagets vinst och som, såvitt jag förstår, skulle ge helt andra förutsättningar för att minska skattetänkande och skattestyrning av företagets beslut och ett långt enklare skattesystem. Men det har ni moderater motsatt er, och därför räknar jag inte med någon hjälp att reformera företagsbeskattningen från det hållet. Produktionsfaktorsskatten skulle dock ge en öppning till en förändring också av nettovinstbeskattningen.

Anf. 6 LARS TOBISSON (m):

Herr talman! Jag tycker att vi har kommit en bra bit på väg för att få klarhet i vilka planer regeringen har.

Till att börja med kan konstateras att man avser att ta bort skattelättnaden i det hittillsvarande skattesparandet. Vidare överväger man andra former av stimulanser, som inte minst skall tjäna syftet att underlätta finansieringen av statsskulden. Sedan kan man tänka sig åtgärder vad gäller företagsbeskattningen. Jag förstår det så att man inte är säker på att bolagsskatten skall behållas. Man skulle kunna ersätta den med proms, som – om jag får göra en liten spekulation – kanske kunde innefatta den nya löneskatt som man har introducerat och som skall användas för att i fortsättningen uppväga marginalskattelättnaderna.

Problemet är bara, Kjell-Olof Feldt, att promsen verkligen inte är ägnad att underlätta företagets investeringsverksamhet. Genom sin konstruktion fungerar promsen tvärtom som en straffskatt på investeringar i näringslivet.

Jag är förvånad över att finansministern sade att detta var första gången det framförts ett erkännande av att något måste göras åt skattefondssparandet efter 1985. Jag påminde ju ändå om att jag i min reservation till löntagarfondsutredningen, där Kjell-Olof Feldt och jag var kolleger, hade flera förslag om reformer i skattefondssparandet, bl. a. det som gällde framtiden.

Jag är helt medveten om att en större del av budgetunderskottet bör finansieras hos hushållen, men det problem jag här har pekat på – och det är det vi skall diskutera – är vilka effekter en sådan avlänkning av hushållssparandet får, när det riktas mot statsskuldfinansieringen och dras bort från

*Om näringslivets
försörjning med
riskkapital*

aktiemarknaden. Det är på den punkten jag hysar farhågor.

Men av ännu större betydelse för investeringsviljan och framtidstron i svenskt näringsliv är hotet om fondsocialism. Kjell-Olof Feldt har i dag sagt att kollektiva löntagarfonder kommer att ställa riskvilligt kapital till näringslivets förfogande. För mig är det obegripligt, bl. a. därför att dessa medel via vinst- och löneskatt först tagits från samma näringsliv. Jag tror att den sortens störning av marknadsekonomi skulle få ödesdigra konsekvenser för dess funktionssätt.

Jag skall emellertid inte nu ta upp denna stora principfråga, utan även här nöja mig med att efterhöra socialdemokraternas planer. Även på den här punkten finns det nämligen en i mitt tycke överdriven optimism bland näringslivets folk. Talet om att den 20-procentiga utdelningsskatten är ett provisorium för 1983 tolkas ofta som om det här skulle röra sig om något övergående ont, men enligt min mening skall beteckningen "provisorium" förstås så, att det rör sig om ett förstadium till något som blir etter värre, nämligen kollektiva löntagarfonder.

I en helsidesintervju i Dagens Nyheter för några dagar sedan uttalade ett antal välkända börsmäklare att socialdemokraterna aldrig kommer att införa några löntagarfonder. Det är klart att sådana uttalanden blir styrande på aktiespararnas uppträdande. Men även på den punkten är jag – tyvärr – benägen att tro er socialdemokrater på era ord. Jag tror på finansministern när han, efter att ha blivit kritiserad för att vilja skjuta på fondsocialismens införande till efter 1985 års val, deklarerar att de första stegen skall tas redan dessförinnan.

Jag har funderat en del över vilken arbetsplan och vilket tidsschema som finansdepartementet kan tänkas arbeta utifrån, och jag tycker att pusselbitarna nu börjar falla på plats. Enligt vad finansministern sagt här i dag skall i alla fall skattelättnaden i skattesparandet försvinna från nästa årsskifte. Då behövs det uppenbarligen något som uppväger bortfallet av det kapitaltillskott som aktiesparfonderna hittills har erbjudit. För den skull påbjuder finansministern en preliminär inbetalning av den utdelningsskatt för 1983 som annars, efter vad jag förstår, skulle ha erlagts först våren 1984. De expertgrupper som har tillsatts för att förbereda införandet av löntagarfonder har ju givits sådana tidsramar att åtminstone placeringspolitiken kan vara färdigutredd för den provisoriska fond som om ett år börjar bygga upp ett kollektivt ägande i företagen. Beslut om den definitiva utformningen av tvångsfonderna kan sedan tas före 1985 års val. Kan Kjell-Olof Feldt bekräfta att planeringen i huvudsak ser ut på det här sättet, eller, om så inte är fallet, vill finansministern redovisa hur han i stället avser att genomföra den övergång från ett spritt personligt ägande i näringslivet till ett kollektivt koncentrerat ägande, som han enligt interpellationssvaret ser som den slutliga lösningen på frågan om näringslivets försörjning med riskkapital.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Fredagen den
21 januari 1983

*Om näringslivets
försörjning med
riskkapital*

Anf. 7 Finansministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag tycker att jag har varit ganska generös med besked till Lars Tobisson vad gäller regeringens planer, avsikter, pågående utredningar och annat, särskilt i det historiska perspektiv jag har från den tid jag själv befann mig i Lars Tobissons situation och försökte avpressa ekonomiminister Gösta Bohman eller andra företrädare för borgerliga regeringar någonting om deras avsikter. Då hänvisades man alltid till pågående överväganden, samordningskanslier och förhandlingar som försiggick i koalitionsregeringen.

Men nu har vi kommit fram till att vi båda tydligen på något vis ändå inser att när det gäller skattefondssparandet måste någonting göras. Jag tror också att Lars Tobisson i djupet av sin själ inser att det jag har pekat på som det stora problemet också *är* det stora problemet. Jag tror vidare att Lars Tobisson i och för sig gör relativt rimliga gissningar om att det kommer att skapas ersättningar för ett eventuellt bortfall av placeringar i de här fonderna genom överföring till andra fonder. Det är naturligtvis under 1984 fråga om att de vinstmedel som utdelningsskatten ger skall återföras till näringslivet – i princip över aktiemarknaden. Därmed tror jag att vi åstadkommer en rimlig balans i det avseendet.

Men när Lars Tobisson sedan kommer och säger att nu vill han också veta hur hotet från fondsocialismen ser ut, är mitt svar att precis de beskedet vi har gett beträffande de utredningar som skall bedrivas, precis de besked är det jag kan upprepa här i dag. Vi avser att under detta år slutföra utredningar så att förslag kan komma fram beträffande permanent vinstdelning från 1984 och framåt. Men det är där, Lars Tobisson, som vi måste komma till substansen i stället för att enbart ha ett förhör om arbetsprocedurerna i regeringen.

Varför är denna fråga över huvud taget aktuell? Det är en kolossalt missvisande beskrivning av verkligheten när Lars Tobisson säger att det vi socialdemokrater vill är att ersätta ett spritt individuellt ägande på aktiemarknaden med något väldigt stort kollektivt maktkoncentrerat ägande. De helt dominerande inslagen i utvecklingen på den svenska aktiemarknaden har varit en enorm koncentration till ett fåtal fonder, företag och några stora enskilda aktieägare. Det är uppenbart att de som kallas för småspararna på marknaden inte alls längre uppträder i den egenskapen. Finns de någonstans är det som försäkringstagare eller fonddelägare. De äger en bit av SPP:s, Skandias eller Folksams aktieplaceringar eller någon av datorn utskrivna andel i aktiesparfonderna.

När det gäller alla aktörer på aktiemarknaden som i dag spelar någon roll, så är det fråga om kollektivt ägande. De enskilda får via någon dator eller på annat sätt besked om att han äger eller har andel i någon imaginär storhet. Men de har ingen möjlighet till påverkan eller inflytande. Att kalla detta individuellt spritt ägande är ren verklighetsförfalskning.

Dessutom kan man fråga sig: När ni hade en chans att skapa kollektiva fonder, som ni gjorde, varför försåg ni inte dem med något litet inslag av demokratiskt inflytande? De sju bankfonder som med statliga medel nu har

byggt upp styrs av dessa banker. Det är bankdirektörer som sitter där, och de enskilda – vi kan kalla dem delägarna i fonderna – har inget inflytande alls. Det visar egentligen vad ni moderater är intresserade av. Det är inte alls att det skall finnas något spritt ägande i meningen inflytande för de enskilda aktieägarna, utan det är att ingenting skall rubbas i den maktstruktur som ni är en del av, som ni lever på och som ni vill främja.

Till slut, herr talman, några ord med anledning av allt detta tal om hotet mot industrins framtid och lönsamhet och vinster som Lars Tobisson kommit med. Nu skall vi inte tjata så mycket om det förflutna, men jag måste ändå påminna om att under de sex år moderaterna styrde det här landet – vare sig ni satt i regeringsställning eller sprang omkring här i riksdagen och drog i trådarna – så föll industrins investeringar med 40 %. Industriproduktionen här i Sverige var den som minskade mest jämfört med industriproduktionen i alla länder utom Luxemburg. Lönsamheten blev därefter. Tillståndet i nationen var elände och förtvivlan. Nu när det börjar vända uppåt litet grand och det börjar finnas en smula tro på framtiden, då är er enda chans att ta fram de gamla spökerna ur garderoben och svänga omkring dem, så att dammet yr här i riksdagen. Vänta ett tag, Lars Tobisson – åtminstone till den dag då ni kan peka på de konkreta resultaten och effekterna av vår politik – innan ni far fram med all skräckpropaganda som ni i dag försöker använda för att i någon mån möjligen påverka denna politik.

Jag tycker att det helt enkelt är ansvarslost att här i riksdagen nästan försöka frammana en kommande börskrasch.

Anf. 8 LARS TOBISSON (m):

Herr talman! Jag blev något förvånad över Kjell-Olof Feldts beskrivning, att nu skulle allting ha vänt åt rätt håll, och nu börjar det återkomma en framtidstro. Jag skulle gärna vilja att det var så, men ännu så länge är nog finansministern tidigt ute.

Apropå detta att investeringarna fallit under borgerliga regeringsår, så är det ju faktiskt på det sättet att investeringarna fortsätter att falla, även om man försöker göra ett nummer av att minskningstakten avtar, enligt vad som förutsagts för det kommande budgetåret. Det är ju inte någonting att skryta med att investeringarna faktiskt fortsätter att avta.

Jag skall gärna ge Kjell-Olof Feldt ett erkännande för att han har varit generös med besked i den här debatten. Jag tror inte att det har varit så mycket för min skull, utan jag menar väl att finansministern själv har haft ett intresse av att skapa klarhet på dessa punkter. Orsaken till min interpellation är att jag anser att de som handlar – i dubbel bemärkelse – på aktiemarknaden skall ha riktiga utgångspunkter för detta handlande.

Med anledning av det som kommit att bli en delfråga i debatten vill jag bara fastslå att vad som skulle kunna hända efter 1985 i ett fortsatt skattefunds-sparande – vi lär nu inte få veta hur det skulle gå, därför att socialdemokraterna dessförinnan kommer att sätta stopp för detta sparande – är inte alls att det skulle uppkomma problem på det sätt som Kjell-Olof Feldt vill göra gällande.

Finansministern tog avstånd från min beskrivning av vår modell med ett spritt personligt ägande. Vi har nog olika syn på det här, och jag menar alltså att aktiesparfonderna var ett mycket bra sätt att åstadkomma en spridning av det personliga ägandet i näringslivet. Den avgörande skillnaden i förhållande till de kollektiva löntagarfonderna, orsaken till att man här kan tala om det personliga momentet, är ju att deltagandet i detta sparande är frivilligt. Det är alldeles säkert på det viset att man, i och med att man har gått med i en sådan här fond, också blir mer intresserad av att följa aktiemarknaden och att sätta sig in i näringslivets villkor.

Jag tror att socialdemokraterna kommer att erfara detta när de slutligen avskaffar denna sparform. Avskaffandet kommer att leda till en reaktion från de stora grupper medborgare som har fått ett intresse för dessa frågor och som också därför har varit beredda att gå vidare till ett direkt aktieäggande. Tyvärr gör regler om reavinstbeskattning och annat aktieäggandet så svårt att många tvekar och i stället kanske hittills nöjt sig med att spara i aktiesparfond.

När det gäller inflytandet från spararnas sida, som Kjell-Olof Feldt berörde som ett problem, vill jag säga att man inte var tillräckligt snabbt framme och styrde fonderna i riktning mot ett medlemsinflytande. Men mycket uppmuntrande steg har tagits på senare tid. Jag tänker på de ägarstämmor som SE-banken har samlat med väldigt stort deltagarantal i flera av landets städer. Aktieförbundet har nyligen gått in till finansministern med en skrivelse där man också berör de här frågorna och skisserar en möjlig utveckling för att stimulera den enskilde aktiefondsspararens medverkan i fondens verksamhet. På den vägen skulle man alltså ha kunnat gå vidare. Men även här är jag rädd att de besked som har kommit i dag från socialdemokraterna kommer att sätta stopp för den utvecklingen.

Jag skall bara avslutningsvis säga att den här debatten har skapat klarhet på åtskilliga punkter. Den har gett en viss klarhet även vad beträffar fortsättningen på löntagarfonds-dramat. Jag lade märke till att Kjell-Olof Feldt betecknade min skiss till fortsatt handlande från regeringens sida som rimliga gissningar. Den här klarheten kan man vara tacksam för – det är alltid bättre än oklarhet – men jag kan ju inte säga att jag är nöjd med de besked jag fått. Tvärtom har dessa besked bekräftat mina farhågor. Även om vi i dag mest haft en debatt om vad regeringen tänker sig och vad som kan tänkas komma, vill jag försäkra Kjell-Olof Feldt att det i fortsättningen kommer att bli åtskilliga tillfällen då vi får anledning att byta synpunkter om innehållet i de förslag som regeringen nu håller på att förbereda.

Anf. 9 Finansministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Eftersom herr Tobisson nästan har tagit anställning som sammanfattare och uttolkare av mina uttalanden här i dag, kanske jag på en punkt skall korrigera honom. Han sade att avsikten är att avskaffa aktiesparfonderna. Någon sådan avsikt har jag inte uttryckt. Dessa fonder får såvitt på mig ankommer leva och ha hälsan så länge de vill. Vad jag har talat om är graden av de skattesubventioner som fonderna lever på. Då har

jag gett uttryck åt att dessa subventioner måste minskas och att det som jag framför allt anser vara en orimlig form är den skattereduktion på i fonderna bokförda belopp som nu gäller. Men fonderna som sådana har i varje fall jag och den nu sittande regeringen ingen avsikt att avskaffa.

Anf. 10 LARS TOBISSON (m):

Herr talman! Jag gjorde mig skyldig till en felsägning, trots att jag redan i mitt första inlägg lade ned viss möda på att förebygga att en sådan skulle föranleda en replikväxling.

Såvitt jag förstår avser regeringen att låta de sparade beloppen i aktiefonderna finnas kvar; fonderna får leva vidare som de är, men skattelättnaden skall tydligen avskaffas från 1984.

Anf. 11 Finansministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Men det betyder inte att de enskilda deltagarna i aktiesparandet inte kan fortsätta att betala in pengar till dessa fonder, att använda fonderna som placeringsombud och utnyttja vad som i övrigt kan finnas av skattestimulans för sparande, som jag inte avser att undanta dessa fonder från. Sådan är avsikten.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1982/83:51 och fråga 1982/83:186 om vissa affärer av Uddevallavarvet

Anf. 12 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Birger Rosqvist har i en interpellation frågat mig om regeringen är beredd att medverka till en sådan finansiell lösning av Uddevallavarvets mellanhavanden med det norska rederiet J.P. Røed att berörda fartyg kommer under svensk flagg. Han har vidare frågat utrikesministern om han anser att ett eventuellt bifall till det statliga varvets ansökan om bidrag vid fartygsexport till Filippinerna är i linje med praxis för svenskt u-landsstöd.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen och frågan.

Jag besvarar interpellationen och frågan i ett sammanhang.

Det är riktigt att Uddevallavarvet under senare år med hjälp av statligt stöd levererat åtta fartyg till den norske redaren J.P. Røed i Singapore. På grund av bl. a. den mycket dåliga fraktmarknaden har J.P. Røeds ekonomiska situation under senare tid kraftigt försämrats. För att trygga sin fordran har därför Uddevallavarvet efter överenskommelse med J.P. Røed i sin ansökan till nämnden för fartygskreditgarantier föreslagit att fartygen och därtill knutna lån och garantier får föras över till ett särskilt bolag för att därigenom bättre säkra driften av fartygen. Detta förslag är av temporär karaktär och innebär ingen förändring av verksamheten utan fartygen skall även i

Fredagen den
21 januari 1983

*Om vissa affärer
av Uddevalla-
varvet*

fortsättningen drivas under singaporiensk flagg.

Ärendet har av riksgäldskontoret hänskjutits till regeringens prövning. Såväl riksgäldskontoret som nämnden för fartygskreditgarantier har tillstyrkt ansökningen. Regeringen kommer att i sedvanlig ordning pröva ansökningen.

När det gäller frågan om Uddevallavarvets försäljning av fartyg till ett filippinskt rederi synes frågeställaren ifrågasätta om det statliga stöd som lämnades vid denna affär kan betraktas som u-landsstöd.

Genom beslut av riksdagen år 1978 anvisades 125 milj. kr. för bidrag till fartygsexport till utvecklingsländer. Stödet infördes för att öka möjligheterna att sälja fartyg till u-länder och därmed förbättra sysselsättningsmöjligheterna vid de svenska varven. Stödet har inte belastat de ordinarie utvecklingsanslagen. Enligt föreskrifterna för nämnda anslag skall bl. a. gåvoelementet uppgå till minst 25 % av kontraktetspriset och köpet klassificeras som u-landsbistånd. Vidare får inte köparlandet klassificeras som s. k. flaggland.

Svaret på frågan är därför att regeringens bifall till Uddevallavarvets ansökan om stöd för nämnda affär är väl förenligt med de grunder som gäller för användningen av detta speciella anslag.

Anf. 13 BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Roine Carlsson för svaret. Jag har framställt både en interpellation och en fråga som berör ganska vitt skilda saker. Det enda som förenar dem är att ett visst statligt varv är inblandat i båda ärendena, men i övrigt skiljer sig själva sakinnehållet i interpellationen och frågan ganska väsentligt åt – det var detta som föranledde mig att vända mig till både statsrådet Roine Carlsson och chefen för utrikesdepartementet. Jag får därför i detta sammanhang försöka behandla, som jag tycker, två frågeställningar. Jag vill då börja med det som gällde affären mellan Uddevallavarvet och den norske redaren J. P. Röed.

Under den långa och svåra varvskris som vi har genomlevt och fortfarande genomlever har våra varv fått söka med ljus och lykta efter beställningar, och man har tvingats att lämna krediter som statsmakterna har fått ställa upp på. I vissa fall har det skett även till ekonomiskt mycket svaga kunder, och så torde det ha varit med den beställning som har kommit från denne J. P. Röed och som Uddevallavarvet har expedierat.

Nu är detta rederi på obestånd, och man har haft och har väl fortfarande svåra ekonomiska problem. Men det här bolaget, som är norskt, är registrerat i Singapore. Det betyder att den inom sjöfartskretsar alltmer växande inställningen att man skall driva fartyg under s. k. bekvämlighetsflagg har utnyttjats även av den här norske redaren.

I Sverige har vi varit mycket kallsinniga, både i riksdagen och i andra sammanhang, när det beträffande sjöfartspolitiska propositioner har gällt att ta ställning till bekvämlighetsflaggning. Vi har sagt att bekvämlighetsregistrering av fartyg är ett ovälkommet inslag i den internationella sjöfarten. Detta har sagts i såväl propositioner till riksdagen som i motioner som har

gått i samma riktning, och det här varit enhälliga uttalanden på den punkten från denna kammars sida. När det gäller fartyg med bekvämlighetsflagg har vi även sagt att statliga institutioner och myndigheter skall iaktta restriktioner då det gäller upphandling av statliga frakttjänster av den här typen av fartyg.

I detta fall ämnar emellertid ett statligt varv bilda ett eget bolag i Singapore för att genom detta driva sjöfart. Uddevallavarvet har alltså för avsikt att bilda ett bolag i Singapore och driva fartygen därifrån – och, som det också har sagts i svaret från Roine Carlsson, det skall även i fortsättningen vara singaporiansk flagg på fartygen.

Det här har man från de ombordanställdas organisationer i Sverige reagerat kraftigt på, mot den bakgrunden att man har fått uppgifter från svenska redarintressen om att även svenska redare kunde vara intresserade av att överta de här fartygen, och att driva dem under svensk flagg och därmed även skapa sysselsättning för svenskt sjöfolk.

Svenskt sjöfolk är f. n. hårt drabbat av arbetslösheten. Om de här åtta fartygen kommer under svensk flagg skulle det skapa 400–500 jobb, säger man. Det gäller då inte bara sjöfolk utan även personal i land som skulle administrera fartygen.

Jag förstår mycket väl den häftiga reaktion som de ombordanställda och deras företrädare har uttryckt i detta sammanhang, inte minst mot bakgrund av att den norske redaren J. P. Røed, som avses hyra in dessa båtar från det svenskägda Singaporeregistrerade företaget, har drivit fartygen på ett sådant sätt att det nu och då har förekommit blockader från Internationella transportarbetarfederationen därför att rederiet inte fullgjort sina skyldigheter mot de besättningar man haft anställda.

Från sjöfolkets sida hävdas alltså att det vore riktigare om denna fråga kunde handläggas på sådant sätt att fartygen kom under svensk flagg i stället för att drivas under Singaporeflagg. Det skulle ge mera jobb, bättre sysselsättning. Dessutom skulle det bättre sammanfalla med de intentioner som uttalats av statsmakterna.

Vi har från denna kammare i olika sammanhang lagt hinder i vägen för de intressen som har funnits hos vissa svenska redare när det gäller att föra ut fartyg och sätta dem under bekvämlighetsflagg. Vi har hårt kämpat emot och sagt nej till dessa intressen. Men en följd av bifall till förslag om bildande av bolag på det här sättet skulle ju undanrycka mycket av den plattform vi har haft att stå på när vi har förvägrat andra svenska intressen att flytta ut sina rörelser till s. k. bekvämlighetsländer. Det är den aspekten jag också har velat peka på i min fråga.

Roine Carlsson säger i svaret att regeringen ännu inte har tagit ställning i den här frågan. Jag vet att frågan var het för en månad sedan, och eftersom ännu inget beslut har fattats utgår jag från att det ändå förekommer allvarliga överväganden kring denna fråga. Jag vill tolka in i svaret att en mycket noggrann prövning kommer att ske i detta ärende och att lösningen till sist skall innebära att det kan bli svensk flagg på båtarna och att svenskt sjöfolk kan vara med och driva dem. Därmed skulle en sådan lösning bl. a. också

*Om vissa affärer
av Uddevalla-
varvet*

Fredagen den
21 januari 1983

*Om vissa affärer
av Uddevalla-
varvet*

bidra till att minska de sysselsättningsproblem som finns inom svensk sjöfartsnäring.

Den andra frågan, herr talman, som gällde försäljningen av fartyg till ett filippinskt rederi, är av en annan karaktär. Jag har ställt mig mycket undrande inför handläggningen av det ärendet. Under budgetåret 1978/79 kom det en proposition från den dåvarande regeringen om svensk varvsnäring. Den innehöll bl. a. ett litet stycke om möjligheterna att bygga fartyg för försäljning till u-länderna. Man sade att denna försäljning med fördel kunde kombineras med olika utbildnings- och samverkansinsatser. I första hand skulle dessa möjligheter skapas för fattiga u-länder, och särskilt sådana länder som Sverige har utvecklingssamarbete med. Möjligheterna borde endast komma i fråga inom ramen för de bilaterala överenskommelser som Sverige har med länder av den här karaktären.

Det förutsattes då att beställningarna, för vilka 125 milj. kr. kunde utnyttjas, skulle göras redan före 1979 års utgång. Riksdagen ställde sig bakom propositionen. Nu blev det inte så att någon ansökte om dessa pengar under 1979. Dåvarande departementschefen kom tillbaka följande år och sade att mot bakgrund av att dessa pengar inte syntes ha utnyttjats på det sätt som han ursprungligen hade tänkt sig, begärde han att tidsfristen för dem skulle utsträckas ända fram till utgången av 1983.

I motioner i riksdagen – bl. a. i en socialdemokratisk partimotion – underströks att man var helt villig att flytta fram stödet på detta sätt. Det gjordes en komplettering. Man sade att de här pengarna var särskilt lämpliga att användas för mindre och medelstora varv, som var inriktade på fartyg av mindre storlek. Man uppmanade regeringen att aktivt medverka till att förbättra förutsättningarna för en försäljning av varvsprodukter till utvecklingsländerna. Detta var ett beslut som riksdagen helt och hållet ställde sig bakom. Det gällde alltså leverans av varvsprodukter till utvecklingsländer.

Jag vet att några mindre varv i mina hemtrakter – Fartygsreparationer i Kalmar och Nya Oskarshamns Varv – hade kontakter med Moçambique på basis av vad som beslutades i riksdagen. Kontakterna varade under ett års tid. Handläggningen av sådana här ärenden tar ju ofta lång tid. I november 1982 tyckte man emellertid att man började närma sig målsnöret. Man tyckte att det var dags att få löfte om att använda de 125 milj. kr. som så att säga hade stått till förfogande under ett antal år. De krav och kriterier som gällde för detta ansågs vara uppfyllda. Moçambique är ju ett utvecklingsland som håller på att bygga upp infrastrukturen av sitt transportväsende. Det gällde kustfartyg. Båtarna var inte så särskilt stora, de var grundgående och skulle kunna gå upp i floderna och användas för de interna transporter i Moçambique, som har ett dåligt järnvägsnät och dåliga vägförhållanden. Dessutom är – av andra skäl – vägarna osäkra, varför fartygstransporter skulle kunna vara ett bra komplement. Moçambique har f. ö. en kust som är nära 200 svenska mil lång.

När varven ville ha de ifrågavarande pengarna för att bygga båtarna blev svaret nej. Vad hände i stället? Jo, pengarna beviljades till ett norskt företag,

som äger en stor del av ett bolag, registrerat i Manila på Filippinerna. Det var alltså ett filippinskt företag, jag vågar säga bulvanföretag till ett norskt företag, som skulle få de här pengarna för anskaffande av fartyg, tre stycken, som skulle byggas av Uddevallavarvet. De pengar som ursprungligen var avsedda att användas för länder till vilka vi ger u-landsbistånd, i detta fall till ett lands interna transporter, hamnar i stället i en stor norsk rederikoncern som bildar ett bulvanföretag på Filippinerna som skall använda en annan sorts fartyg i en helt annan trafik. Detta blev alltså resultatet beträffande de 125 milj. kr. som under ett antal år hade funnits tillgängliga för länder som Moçambique.

Självfallet kände sig inte minst de varv besvikna som praktiskt taget hade kontrakt färdiga och som räknat med att få pengarna för att bygga fartyg, och därmed gagna sysselsättningen för sina anställda. Jag tillhör dem som ställer sig mycket frågande till det här handlingssättet. Är det ett svenskt intresse när det gäller svenskt u-landsbistånd att understödja ett stort norskt företags bulvanföretag på Filippinerna? Jag tycker att Moçambique i detta fall skulle ligga mycket närmare till.

Jag är medveten om att det varv som nu skall använda de 125 miljonerna, Uddevallavarvet, kämpar med mycket stora problem för att hålla sysselsättningen i gång och ge jobb åt sina anställda. Jag har full förståelse för glädjen bland människorna där, som tack vare denna order kan känna sin personliga trygghet i jobbet säkrad ytterligare ett år, eller vilken tid det nu kan röra sig om. Jag har å andra sidan medkänsla för de 300, kanske 400 som är anställda på de andra varven och som känner sin trygghet hotad. De blev mycket missräknade när de fick veta att det inte blev så som deras ledningar hade sagt i MBL-förhandlingar och intern information. Ledningarna hade för de anställda och deras fackliga ombud talat om att det här fanns en möjlighet att trygga sysselsättningen.

Både sysselsättningen i Sverige och u-landspolitiken berörs således av den fråga som jag här har försökt få klarhet i. Det är beklagligt att det har gått till på detta sätt.

Nu är frågan om dessa "Filippinerpengar" avgjord. Och kölsträckningen för de båtar som skall byggas vid Uddevallavarvet var gjord redan ett par veckor innan regeringen biföll framställningen – man hade gått händelserna i förväg.

Herr talman! När det gäller de frågor som jag har ställt i den andra delen av denna debatt är jag mycket besviken. Samtidigt undrar jag hur det har kunnat gå till på detta sätt. Jag tycker inte att man i detta sammanhang har följt de beslut som vi i riksdagen har fattat när vi har tillstyrkt de propositioner som regeringen har lagt fram och till dem hörande utskotts-betänkanden.

Anf. 14 LENNART NILSSON (s):

Herr talman! Det finns andra människor som också är besvikna när det gäller de frågeställningar som Birger Rosqvist har tagit upp. Hela den debatt som nu under ett antal veckor har förts i massmedia och av landshövdingar –

Fredagen den
21 januari 1983

*Om vissa affärer
av Uddevalla-
varvet*

ingen nämnd – bidrar bara till att skapa ytterligare oro bland de människor som är berörda av sysselsättningen på varvsörterna, då inte minst i Uddevalla.

De frågor som Birger Rosqvist har ställt knyter an till sysselsättningen i en region där det i stort sett bara finns ett enda stort företag, nämligen Uddevallavarvet. Den oro som nu skapas leder till att människor får problem. Därför tycker jag att regeringen i lugn och ro skulle kunna få jobba med varvsfrågorna fram till i mars, när vi skall behandla dem här i riksdagen.

Regeringen har som sagt välvilligt bifallit Uddevallavarvets ansökan. Jag tycker att det är angeläget att man ställer upp. Det handlar ändå om att man under 1983 till samhället "kammar hem" uppemot 1 miljard kronor i utländsk valuta genom de olika order som Uddevallavarvet arbetar med. Och vi vet att 50 % av de industrissysselsatta i den kommun som jag kommer från arbetar just på Uddevallavarvet. Det är bara att konstatera att det utan tvivel är den orten och denna region som är mest beroende av varvets verksamhet. I t. ex. Munkedals kommun, som ligger nära Uddevalla, är varvet den näst största arbetsgivaren.

Att regeringen nu ställer sig bakom Uddevallavarvet så att varvet därigenom kan få dessa order innebär att människor kan känna trygghet i sitt arbete åtminstone en tid framöver. F. n. har man åtta fartyg under produktion på Uddevallavarvet, och detta skapar en hel del pengar till samhället, som sagt.

Om man skall fundera litet vidare kring de här frågorna, är det ju på det sättet att världen inte ser ut som Birger Rosqvist och jag vill att den skall se ut. Vi vet att marknaden är svag när det gäller fraktverksamheten. Vi vet att det är besvärligt inom varvsnäringen över huvud taget runt om i världen, kanske framför allt beroende på att frakterna inte är vad de borde vara.

Nu är det också så att på Uddevallavarvet kan man klara konkurrensen gentemot andra länders varvsnäringar. Problemet är som sagt dels den svaga fraktmarknaden, dels att det krigas om hur man skall finansiera, hur man skall ge krediter till varvsnäringen.

Jag tror att när regeringen nu skall ta tag i de här frågorna, är det angeläget att fundera litet över hur vi skall kunna övervintra i den djupa lågkonjunktur som finns på det här området runt om i världen. Jag tror att förutsättningarna för att klara framtiden är goda, inte minst med devalveringen som stöd, eftersom man då kan klara konkurrenssituationen. Det är alltså inga problem på den sidan, utan problemen handlar närmast om försörjningen med krediter.

Dessutom tror jag att man när man jobbar med de här frågorna måste fundera över vad som egentligen är alternativet för framtiden. Som jag har sagt arbetar nära 3 000 människor i Uddevallavarvet och dess dotterföretag i Lysekil, och det utgör en stor del av arbetsmarknaden i området, eftersom Uddevallavarvet i stort sett är det enda stora företag som finns i hela Bohuslän. Därför måste man naturligtvis fundera på vad som kan finnas i stället. Som vi ser det i dag finns det inga andra alternativ, och därför ställer vi

som kommer från de här regionerna stora förhoppningar på att regeringen i lugn och ro skall kunna arbeta fram positiva förslag för dessa trakter.

Vi har ju varit med om stora problem tidigare i Uddevalla, när Thordénkrisen var aktuell. Vi har varit med om problem när staten löste ut Broström, då Uddevallavarvet tillhörde Eriksberg. Vi har haft stöd av den socialdemokratiska regeringen tidigare, när det har handlat om investeringar. Våra förhoppningar på den nuvarande socialdemokratiska regeringen är stora för att man även i framtiden skall kunna bygga fartyg vid Uddevallavarvet.

Anf. 15 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Birger Rosqvist sade att han hade anledning att känna oro, därför att han på hemmaplan hade ett par varvsorter. Jag kan förstå Birger Rosqvists känslor. Men på detta vill jag ändå svara, att eftersom Birger Rosqvist är en mycket förfaren och insiktsfull riksdagsman i bl. a. varvsfrågorna, kan han kanske förstå hur jag känner det, som har ansvaret för varvspolitiken i landet. Varvsfrågorna är ju till sin natur oerhört komplicerade, och det är ett väldigt omfattande problemkomplex.

Herr talman! Jag skall något kommentera Birger Rosqvists synpunkter. Låt mig börja med hans funderingar kring Röed och Uddevallavarvet.

Om man drar ut konsekvenserna av Birger Rosqvists resonemang, kan man komma fram till att för att Birger Rosqvists tankar och målsättning skulle kunna uppfyllas, vore det säkrast och bäst, om de svenska varven bara sålde till svenska redare – då hade man fullt ut fått garantier för svenskflagging. Fullt så enkelt kan man inte lösa dessa frågor. Men regeringen har ju ännu inte tagit ställning, och därför finns det väl skäl för Birger Rosqvist att avvakta hur regeringen kommer att ställa sig till de här frågorna. Man måste ju väga samman väldigt många olika faktorer.

Jag vill återigen påpeka att både riksgäldskontoret och fartygskreditnämnden har tillstyrkt Uddevallavarvets framställan. Jag tror att man utan att på något sätt förhåva sig kan säga att en av tankarna – kanske den väsentligaste för Uddevallavarvet – när man behandlade den här frågan var att detta var ett sätt för Uddevallavarvet att trygga sin fordran på rederiet. Jag tror att Birger Rosqvist, om han studerar ärendet ytterligare, kan förstå att Uddevallavarvet kan finna det angeläget att försöka jobba med inriktningen att trygga sin fordran. Det är nämligen mycket pengar som står på spel för Uddevallavarvet.

Jag vill tillägga att vad regeringen har att ta ställning till i Röedärendet är en överföring av lån och garantier till det av Uddevallavarvet ägda bolaget. Ansökan omfattar inte något ställningstagande till frågan om fartygen skall gå under svensk flagg eller ej. Denna fråga ankommer det primärt på Uddevallavarvet att avgöra.

Sedan skulle jag vilja säga några ord om Birger Rosqvists synpunkt på u-landsstödet. Den redovisning som Birger Rosqvist lämnar är riktig, när han talar om att beloppet fastställdes i slutet på 1970-talet. Men vi skall också vara på det klara med att först en bit in på 1980-talet har det kommit fram projekt

som kunnat prövas på detta sätt. Det har funnits olika tankar vid olika varv om att använda detta stöd, men det har inte funnits några konkreta handlingar färdiga, så att ett ställningstagande har kunnat ske. Jag vill påpeka att Uddevallavarvet var det första varv som hade sådana handlingar färdiga att de kunde utgöra underlag till ett ställningstagande.

För att försöka tala i de termer som gäller vill jag säga att aktiemajoriteten i det företag som Birger Rosqvist åberopar ägs av landet i fråga. Det norska företaget som Birger Rosqvist talar om har en minoritetspost på ca 40 %.

Innan jag slutar mitt anförande, herr talman, vill jag tillägga att anslaget på 125 milj. kr. för bidrag till fartygsexport till u-länder är ett varvsstöd och sålunda ej ett reguljärt bistånd. Det här varvsstödet behöver alltså inte uppfylla samma villkor som satts upp för det svenska biståndet. Vidare är villkoren för stöden utformade enligt gällande internationella åtaganden. Som jag sade tidigare är bidraget vid fartygsexport till Filippinerna väl förenligt med de grunder som gäller för användningen av detta speciella anslag.

Anf. 16 BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Får jag först säga till statsrådet Roine Carlsson att jag uppskattar det han säger om att beslut i ärendet i J.P. Röed ännu inte är fattat av regeringen. Det framgår ju också av det ursprungliga svaret att frågan ligger till på det sättet och att regeringen skall väga in olika aspekter som kommer fram och har kommit fram i ärendet, även om FKN och riksgälden formellt kan sägas ha tillstyrkt det hela. Men det ligger ju också politiska överväganden i det här beslutet, eftersom det gäller detta ovälkomna inslag i världssjöfarten som riksdagen har uttalat sig om.

Jag är också medveten om att det för varvets och statens del gäller att slå vakt om ekonomiska medel som i ett annat besvärligt läge helt och hållet rinner oss ur händerna. Då skulle vi inte vinna någonting utan förlora både principer och pengar. Jag förstår att sådana överväganden också måste göras. Man kan förlora allt, men man kanske kan bärga en bit. Men den där biten är då också behäftad med vissa moraliska synpunkter, som det ändå inte går att komma ifrån.

Varven och sjöfarten är väl de som drabbats hårdast av den lågkonjunktur vi har och den minskning i världshandeln som skett under den nedgångsperiod som vi f. n. upplever. Omläggningen av transportvägarna på haven genom olika krig och andra orsaker har gjort att de kalkyler man tidigare haft inte alls har hållit.

När Suezkanalen var stängd 1967 till 1974-1975 och fartygen tvingades gå runt Afrika var det en lysande marknad för varven att börja spotta fram jättestora tankfartyg och andra fartyg i trafiken mellan oljeländerna och Europa eller till Japan. När sedan Suezkanalen öppnades och transportvägarna blev betydligt kortare, så blev mycket tonnage överflödigt, och det som tidigare fanns passade heller inte in i bilden.

Världshandeln minskar genom att handeln med olja minskar. Man borrar numera efter oljan i Nordsjön, och transportvägarna till Europa blir kortare

än tidigare när allt skulle hämtas borta i Fjärran Östern. Vidare har priserna på olja gjort att vi använder mindre olja. Allt detta har fått ett direkt och mycket kraftigt genomslag inom varvsnäringen. Eftersom vi i Sverige hade satsat kraftigt på varvsnäringen och var en av de ledande i världen på detta område, så har naturligtvis problemen blivit därefter.

Men det hindrar ju inte att vi, när vi diskuterar hur varvsrörelsen skall se ut i fortsättningen, också kan ha synpunkter på att vissa kuststräckor och vissa områden i vårt land för sjöfartens del kan vara betjänta av att det finns varvsindustri.

Lennart Nilsson säger att det är viktigt med sysselsättningen. Han säger just när det gäller Uddevalla att varvet är den ledande industrin på orten. Likadant är det i de trakter som jag kommer från, Lennart Nilsson! Också där är varvsnäringen av ytterst stor vikt. Den har bantats ned kraftigt, och samtidigt har också annan industri kraftigt bantats ned. I och med möjligheterna till byggande av båtar för Moçambique såg man ändå en liten ljuspunkt i sysselsättningsläget. Den ljuspunkten försvann emellertid. Jag hoppas emellertid att varvsrörelsen ännu en gång skall bli den ljuspunkt som kanske behövs för att förväntningar och förhoppningar inte helt och hållet skall grusas i de trakter som jag representerar.

Herr talman! När det gäller sysselsättningen är det inte bara fråga om varven och varvsnäringen utan också om det sjöfolk som direkt berörs av den s. k. Röedhistorien. Dessa människor har fått vidkännas kraftiga nedgångar när det gäller möjligheterna att få jobb. Sjöfolket är den yrkesgrupp som i dag har den högsta arbetslösheten av alla. Självfallet kämpar man för varje tillfälle till ett jobb.

Om svenska rederier har intresse av de s. k. Röedbåtarna och genom att driva dem kan hålla sysselsättningen uppe, tror jag att det i och för sig skulle vara lyckligt. Men det förutsätter naturligtvis att man också är beredd att betala något för båtarna. Dessutom skulle det vara bra om fartygen kunde behållas eller registreras under svensk flagg. Förr eller senare måste väl den nuvarande "långa vintern" för sjöfarten, konjunkturen osv. komma till ett slut. Då kan vi åter få användning, nytta och glädje av en svensk handelsflotta.

Anf. 17 LENNART NILSSON (s):

Herr talman! Birger Rosqvist säger att det har varit och är en lång vinter när det gäller varvsnäringen och sjöfartsnäringen. Det är naturligtvis riktigt. Det är bl. a. därför som man på Uddevallavarvet har försökt att nå ut till olika marknader. Det är klart att man alltid kan diskutera olika länder och kunder osv., men nu är det på det viset att vi lever i en värld där vi, för att kunna fungera, måste kunna sälja och köpa på olika håll och kanter. Således har man här sett en möjlighet att överleva för alla de människor som är beroende av varvsnäringen i Uddevalla. Jag tror att också Birger Rosqvist förstår den oro som man känner inför den typ av frågor som Birger Rosqvist här har berört.

Fredagen den
21 januari 1983

*Om vissa affärer
av Uddevalla-
varvet*

Anf. 18 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Jag vill återigen understryka, Birger Rosqvist, att när frågan om det särskilda stödet till u-länderna behandlades var det Uddevallavarvet som var först med färdiga handlingar och kontrakt. Det var rätt så naturligt att i det skedet färdigbehandla Uddevallavarvet.

När det sedan gäller en annan sak som Birger Rosqvist pekar på – nämligen en del svenska varvs överläggningar med anledning av ordern till Moçambique – så var handlingarna i det fallet inte färdiga vid det tillfälle då Uddevallavarvets framställan behandlades. Jag tycker att det finns anledning att understryka detta återigen, så att inte någon oklarhet behöver uppkomma på den här punkten.

Det är ett par andra frågor som jag också vill lämna synpunkter på. När diskussionerna kring J.P. Röed pågick som allra intensivast i massmedia framkom uppgifter om att blockader övervägdes mot Röed, och det fanns tankar om att blockad övervägdes också mot rederiet Zenits fartygsinnehav. Om de här uppgifterna i massmedia hade någon substans när det gäller de organisationer som övervägde åtgärderna, har det i varje fall inte underlättat möjligheterna att få till stånd en lösning på problemen kring Röed. Därmed vill jag fästa uppmärksamheten på vilket oerhört känsligt område man befinner sig på när ett företag har kommit in i en sådan här situation och försöker manövrera med frågan för att rädda sina fordringar.

Birger Rosqvist undrar också om det finns förutsättningar för de svenska rederierna att få delta i diskussionen om de här fartygen. På det kan jag inte ge något annat besked än att det bästa sättet för de svenska rederierna att få sina intressen bevakade är att vända sig till Svenska Varv och Uddevallavarvet för att föra diskussionerna. Det har kommit till min kännedom att sådana diskussioner har förekommit. Jag har ingen uppgift om på vilket sätt diskussionerna avslutades. Men det bästa besked jag kan ge i frågan torde vara att de svenska rederier som har intresse av att fortsätta diskussionen vänder sig direkt till Svenska Varv eller Uddevallavarvet.

Anf. 19 BIRGER ROSQVIST (s):

Herr talman! Det börjar snart bli dags att avsluta den här debatten, men jag vill bara göra ett par klarlägganden.

När det gäller uttalandena i massmedia om blockader mot fartygen, har jag ingen befogenhet att tala å de fackliga organisationernas vägnar. Jag vet ändå att Svenska sjöfolksförbundet, som har nära kontakter med Internationella transportarbetarfederationen, tidigare har konstaterat att det funnits tillfällen när fartyg tillhörande J.P. Röed har belagts med blockad, därför att man inte fullgjort sina skyldigheter enligt avtal mot besättningen. Det var väl mot den bakgrunden som det började talas om blockader. Om det sedan förstörades i massmedia eller inte kan jag inte säga, men rederiet i fråga hade varit inblandat i sådana sammanhang. Det var därför som man upplyste om att det hade förekommit.

Nu kommer jag åter in på min andra fråga, alltså den som ursprungligen var ställd till utrikesministern om u-landspengar på 125 miljoner. Statsrådet

*Om åtgärder för
att begränsa val-
fångsten*

Carlsson säger, och han kan ha rätt, att Uddevallavarvet var först med sin begäran. Det vill jag inte protestera emot. Men skillnaden är väl att de andra varven som arbetade med detta utgick från de intentioner som uttalats här i riksdagen och i propositioner.

För det första skulle ju beställningarna läggas ut på mindre och medelstora varv. För det andra skulle det gälla länder med vilka vi har utvecklingsavtal, alltså länder som finns upptagna inom vår biståndsram. Moçambique är ett sådant land. Det tar betydligt längre tid att föra förhandlingar med en nation av det slaget, som är under uppbyggnad och där den administrativa apparaten fungerar dåligt, än att föra förhandlingar med slipade norska redare, som har dotterbolag i andra länder och med vilka man ganska snabbt kan komma fram till en överenskommelse.

De varv jag nämnt hade diskuterat med moçambikierna under mer än ett år innan de var framme vid målnöret. Det rörde sig bara om någon eller några veckor innan det var klart, men i upploppet blev de slagna av Uddevallavarvet. Jag kan inte underlåta att säga att jag tyckte att de här varven följde spelets regler, såsom de hade uttalats av denna kammare, på ett bättre sätt än vad man gjorde från den andra sidan, och det var kanske därför de blev distanserade i spurten.

Anf. 20 Statsrådet ROINE CARLSSON:

Herr talman! Anslaget har funnits sedan 1978, och jag tror mig veta att olika uppslag när det gäller utnyttjandet har förekommit genom åren. När så ett varv presenterar ett konkret förslag och konkreta handlingar, som ett ställningstagande kan bygga på, och regeringen behandlar denna framställan, då får vi kritik av Birger Rosqvist för att vi har tagit ställning.

Det är naturligtvis svårt att avväga hur länge man skall avvakta, men anslaget har ändå funnits sedan 1978, och när det mot slutet av 1982 presenteras ett konkret förslag som man kan bygga ett ställningstagande på är det naturligt att regeringen tar ställning till detta. Det har sedan presenterats andra förslag, som inte har varit fullgångna, och jag kan förstå Birger Rosqvists reaktion, men han måste också förstå regeringen. Man kan inte kritisera regeringen för att anslaget inte har utnyttjats och sedan, när anslaget tas i anspråk, säga att också det är fel. Då blir det svårt att få det hela att gå ihop.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1982/83:194 om åtgärder för att begränsa valfångsten**Anf. 21** Jordbruksministern SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Margaretha af Ugglas har frågat vilka åtgärder som jag anser är möjliga att vidta i syfte att understödja FN:s miljövärdskonferens och FN:s generalförsamlings rekommendation och IWC:s beslut om humanare och begränsad valfångst.

*Om åtgärder för
att begränsa val-
fångsten*

Vidare har Margaretha af Ugglas frågat om regeringen avser att inom ramen för det nordiska samarbetet eller på annat sätt konsultera Norges och Islands regeringar för att söka åstadkomma lojalitet från dessa länders sida när det gäller att följa internationella rekommendationer i syfte att rädda valarna från utrotning.

Sverige har alltsedan FN-konferensen om den mänskliga miljön år 1972 i Stockholm bl. a. inom FN:s miljöprogram (UNEP) aktivt arbetat för ett utökat skydd för de olika valarterna. De vetenskapliga undersökningar som utförts under 1970-talet för att öka kunskapen om de olika valbeståndens tillstånd och eventuella avkastning har snarast ökat osäkerheten om möjligheten att fastställa fångstkvoter som inte långsiktigt äventyrar valarnas fortbestånd. Dessa var också motiven för att Sverige år 1979 återinträdde som medlem av den internationella valfångstkommissionen (IWC). Inom ramen för kommissionen har Sverige aktivt stött arbetet för att få till stånd ett totalförbud mot kommersiell valfångst. Detta arbete kröntes med framgång vid sommarens möte, då kommissionen beslöt om ett sådant förbud fr. o. m. fångstsäsongen 1985/86. Jag beklagar att en rad av de valfångande länderna ansett sig vara tvungna att reservera sig mot kommissionens beslut. De har därmed ställt sig utanför det totalstopp för valfångsten som en bred internationell opinion kräver.

Från svensk sida kommer vi även fortsättningsvis att arbeta aktivt inom FN:s miljöprogram och inom valfångstkommissionen samt genom bilaterala kontakter för att ytterligare stärka argumenten för ett utökat skydd för valarna med syfte att rädda valstammarna från utrotning.

Anf. 22 MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga. Jag tycker dock att slutklämman om vad Sverige kan göra är något oprecis och svävande. Det får inte vara så att den här frågan sjunker undan därför att den inte är opportun. Grannsämja måste tåla tal om allvarliga och svåra ting också. Jag är något orolig för att jordbruksministern är pessimistisk rörande våra möjligheter att få gehör i Oslo och Reykjavik. Min fråga måste då bli: Har Sverige möjligheter att ta initiativ till en internationell aktion med flera länder? En sådan aktion skulle ha större möjligheter att få gehör för sina synpunkter.

Det är faktiskt något av en tragedi för världssamfundet när valarna – de högst utvecklade av de i haven existerande livsformerna – hotas av förintelse på grund av hänsynslöst fiske av ett fåtal nationer. De här nationerna ställer sig därmed också utanför det som internationella organ har beslutat. Såvitt jag förstår är också fångstmetoderna sådana att mycket allvarlig kritik kan riktas mot dem från djurplågerisynpunkt.

Min fråga till jordbruksministern med anledning av hans svar till mig är således: Kan Sverige, vid sidan av bilaterala framstötter i Oslo och Reykjavik, ta initiativ till en internationell aktion av omfång och styrka?

Anf. 23 Jordbruksministern SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Det är det arbete som läggs ner inom valfångstkommissionen som jag upplever är det starkaste påtryckningsmedel som vi kan uppnå i det här sammanhanget. Vid det senaste konventionsmötet tog man ställning på ett sätt som innebär att en majoritet av länderna – 27 länder mot 7, tror jag att det var – beslöt sig för att förordna detta moratorium och för att fram till 1985–1986 åstadkomma detta förbud. Inom ramen för valfångstkommissionens arbete kommer vi att arbeta aktivt på samma sätt som hitintills. Det är de möjligheter vi har, och det är de möjligheter vi har utnyttjat. Jag vill också understryka att såväl den norska som den isländska regeringen är starkt medveten om den ståndpunkt som Sverige i det här sammanhanget intar, och om det arbete som Sverige lägger ner.

Anf. 24 MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Men problemet är att ett antal nationer, däribland två av våra grannländer, valt att nonchalera valfångstkommissionens beslut och fortsätter med sin valfångst. Då måste frågan för det internationella samfundet trots allt bli: Vad kan vi göra för att förmå dessa regeringar att ändra ståndpunkt? Då måste det till påtryckningar och andra medel. Jag ser ingen annan väg. Det är där som Sverige måste vara en av de pådrivande. Vi har möjligheter till det som nära grannar. Eftersom jordbruksministern inte berörde det i sitt svar till mig, vill jag nämna Nordiska rådet och det nordiska samarbetet.

Anf. 25 Jordbruksministern SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag vill än en gång understryka att vi måste arbeta inom ramen för de internationella organen. Också FN:s miljöprogram har intagit den ståndpunkten. Det är den väg som står till buds. Problemet är att vi aldrig kan tvinga ett enskilt land att överge den ståndpunkt som det intar och att underordna sig de dispositioner som här förordas av internationella organ. Därför har vi inga andra medel att tillgripa än dem som vi hittills har utnyttjat och som jag här har räknat upp. Vi har använt oss av alla de möjligheter som Margaretha af Ugglas nu ifrågasätter om vi inte ytterligare skulle kunna använda. Det är de vägar som vi får gå i fortsättningen och det är de som vi hittills har utnyttjat. Vi kan aldrig tvinga ett enskilt land att underordna sig internationella rekommendationer.

Anf. 26 MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Vad jag syftar på är att det finns många likasinnade stater där det finns en stark opinion i denna fråga. Sverige borde ha möjligheter att i samarbete med dessa länder med större effektivitet utöva påtryckningar.

Anf. 27 Jordbruksministern SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Det är detta slag av samarbete som vi bedriver.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Föredrogs och hänvisades
Proposition
1982/83:88 till socialutskottet

6 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1982/83:520–530 till konstitutionsutskottet
1982/83:531–534 till finansutskottet
1982/83:535–544 till skatteutskottet
1982/83:545–550 till justitieutskottet
1982/83:551 till lagutskottet
1982/83:552–558 till utrikesutskottet
1982/83:559 till försvarsutskottet
1982/83:560–570 till socialförsäkringsutskottet
1982/83:571–574 till socialutskottet
1982/83:575–579 till kulturutskottet
1982/83:580 till konstitutionsutskottet
1982/83:581–598 till utbildningsutskottet
1982/83:599–604 till trafikutskottet
1982/83:605 till jordbruksutskottet
1982/83:606–626 till trafikutskottet
1982/83:627–646 till jordbruksutskottet
1982/83:647–653 till näringsutskottet
1982/83:654–662 till arbetsmarknadsutskottet
1982/83:663 till utbildningsutskottet
1982/83:664–667 till arbetsmarknadsutskottet
1982/83:668–677 till civilutskottet
1982/83:678 till konstitutionsutskottet
1982/83:679 till kulturutskottet
1982/83:680 till utbildningsutskottet
1982/83:681 till socialförsäkringsutskottet
1982/83:682 till socialutskottet
1982/83:683 yrkande 3 e till utbildningsutskottet
i övrigt till arbetsmarknadsutskottet
1982/83:684 till skatteutskottet
1982/83:685 till justitieutskottet
1982/83:686 till socialutskottet
1982/83:687 till utbildningsutskottet
1982/83:688 till näringsutskottet
1982/83:689 till arbetsmarknadsutskottet
1982/83:690 till näringsutskottet

7 § Anmäldes och bordlades

Skatteutskottets betänkande

1982/83:17 Höjning av skatten på tobak (prop. 1982/83:82)

8 § Anmälades och bordlades

Motionerna

1982/83:691 av *Bertil Fiskesjö m. fl.*

Skilda valdagar, m. m.

1982/83:692 av *Börje Hörnlund* och *Gösta Andersson*

Myndigheters upplysningskyldighet

1982/83:693 av *Sture Palm*

Uppskov med behandlingen av riksdagsärenden

1982/83:694 av *Allan Åkerlind* och *Gullan Lindblad*

Medlemskap i politiska partier

1982/83:695 av *Allan Åkerlind m. fl.*

Kollektivanslutningen till politiskt parti

1982/83:696 av *Georg Andersson m. fl.*

Bibehållande av riksbankens avdelningskontor i Umeå

1982/83:697 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Ökat sparande

1982/83:698 av *Anita Johansson m. fl.*

Det föreslagna basregistret över företag

1982/83:699 av *Bengt Lindqvist*

Datateknikens anpassning för handikappade

1982/83:700 av *Ralf Lindström m. fl.*

Riksdagens revisorers förslag angående riksbankens regionala organisation

(förs. 1982/83:11)

1982/83:701 av *Per-Richard Molén*

Statens vattenfallsverks byggande i egen regi

1982/83:702 av *Bengt Silfverstrand m. fl.*

Offentlig upphandling

1982/83:703 av *Lars Werner m. fl.*

En engångsskatt på stora förmögenheter

1982/83:704 av *Erik Wärnberg m. fl.*

Riksdagens revisorers förslag angående riksbankens regionala organisation

(förs. 1982/83:11)

1982/83:705 av *Ingrid Andersson m. fl.*

Beskattningen av ersättning till förtroendevald för barntillsynskostnad

1982/83:706 av *Margit Gennser* och *Nic Grönvall*

Ersättning för kostnader i eftertaxeringsmål

1982/83:707 av *Ingemar Hallenius m. fl.*

Slopande av skatt på etanol producerad av inhemska råvaror

Nr 65

Fredagen den
21 januari 1983

- 1982/83:708 av *Stig Josefson m. fl.*
Beskattning av halm som husbehovsbränsle
- 1982/83:709 av *Sven Eric Lorentzon*
Rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för inköp av musikinstrument
- 1982/83:710 av *Bengt Silfverstrand* och *Hans Pettersson i Helsingborg*
Förenklad skatteadministration, m. m.
- 1982/83:711 av förste vice talmannen *Ingegerd Troedsson m. fl.*
Sambeskattningen av makar som arbetar i eget jordbruk m. m.
- 1982/83:712 av *Knut Wachtmeister m. fl.*
Beskattning av halm som husbehovsbränsle
- 1982/83:713 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*
Likörtillverkning av norrländska bär
- 1982/83:714 av *Åke Gustavsson* och *Catarina Rönnung*
Nytt polishus i Nässjö
- 1982/83:715 av *Kersti Johansson m. fl.*
Kriminalvård i familj
- 1982/83:716 av *Wiggo Komstedt* och *Bo Lundgren*
Förstärkning av polisens narkotikarotlar
- 1982/83:717 av *Helge Hagberg* och *Evert Hedberg*
Upphovsrätten till TV-program för utlandssvenskar, m. m.
- 1982/83:718 av *Gullan Lindblad* och *Allan Åkerlind*
Ramlagstiftning för ideella föreningar
- 1982/83:719 av *Jan-Eric Virgin*
Inrättande av en prejudikatinstans för arrenderättsmål
- 1982/83:720 av *Tage Adolfsson*
Bibehållande av generalkonsulatet i São Paulo
- 1982/83:721 av *Hans Göran Franck m. fl.*
Ökat stöd till Namibia
- 1982/83:722 av *Oswald Söderqvist m. fl.*
Ökade biståndsinsatser för Etiopien
- 1982/83:723 av *Lars Werner m. fl.*
Sveriges relationer med Kambodja
- 1982/83:724 av *Lars Werner m. fl.*
Demokratiska Republiken Östtimor
- 1982/83:725 av *Lars Werner m. fl.*
Bojkottåtgärder mot Chile

1982/83:726 av *Ulf Adelson m. fl.*

Säkerhets- och försvarspolitiken

1982/83:727 av *Anders Svärd*

Utbildningen av hemvärnet

1982/83:728 av *Lars Ahlmark*

Arbetslöshetsersättning i anslutning till förtidspensionering

1982/83:729 av *Inga Lantz m. fl.*

Förbättring av högkostnadsskyddet inom sjukvården

1982/83:730 av *Anita Persson och Iréne Vestlund*

Fritidspraktiserande läkare

1982/83:731 av *Gustav Persson m. fl.*

Ökat lekmannainflytande i ärenden om sjukpenning

1982/83:732 av *Gustav Persson m. fl.*

Utvärdering av reglerna för delpension till egenföretagare och uppdragst-
gare

1982/83:733 av *Inga Lantz m. fl.*

Förbättring av långtids- och hemsjukvården

1982/83:734 av *Inga Lantz m. fl.*

Äldreomsorgen

1982/83:735 av *Inga Lantz m. fl.*

Barnhälsovården

1982/83:736 av *Inga Lantz m. fl.*

Omfördelning av statsbidragen inom psykiatrin

1982/83:737 av *Gunnar Nilsson i Stockholm m. fl.*

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

1982/83:738 av *Karl-Eric Norrby*

Möjlighet till vård i Norge av svenska epileptiker

1982/83:739 av *Margareta Persson m. fl.*

En plan för avveckling av stora institutioner

1982/83:740 av *Kenth Skårvik* och tredje vice talmannen *Karl Erik Eriks-
son*

Vidareutbildning av läkare i glaskroppskirurgi

1982/83:741 av *Ulla Tillander* och *Rune Torwald*

Förskolor med kristen inriktning m. m.

1982/83:742 av *Per Unckel m. fl.*

Formerna för statens och sjukvårdshuvudmännens samarbete rörande
läkarutbildning och klinisk medicinsk forskning

Nr 65

Fredagen den
21 januari 1983

- 1982/83:743 av *Lars Werner m. fl.*
En utbyggd och förbättrad barnomsorg
- 1982/83:744 av *Allan Åkerlind och Tore Nilsson*
Ny abortlagstiftning
- 1982/83:745 av *Allan Åkerlind m. fl.*
Sjukvårdspersonals deltagande i aborter
- 1982/83:746 av *Anders Björck m. fl.*
Radionämndens uppgifter
- 1982/83:747 av *Elisabeth Fleetwood m. fl.*
Restaureringen av Bergqvara slottsruin
- 1982/83:748 av *Pär Granstedt och Elis Andersson*
Särskilda handikappredaktioner vid Sveriges Radio
- 1982/83:749 av *Helge Hagberg och Lars Svensson*
Litteraturstödet vid bokutgivning
- 1982/83:750 av *Eva Hjelmström m. fl.*
Statsbidrag till Sveriges folkhögskoleelevers förbund
- 1982/83:751 av *Kersti Johansson*
Hälsoupplysning i TV
- 1982/83:752 av *Wiggo Komstedt*
En slavsändare i Simrishamn
- 1982/83:753 av *Sten Svensson*
Anslag till musikkforskning
- 1982/83:754 av *Lars Werner m. fl.*
Idrottspolitiken
- 1982/83:755 av *Ingrid Andersson och Ing-Marie Hansson*
Kombinationstjänster inom omvårdnadsforskning och vårdarbete
- 1982/83:756 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Betygen i grundskolan
- 1982/83:757 av *Kerstin Göthberg m. fl.*
Ändrad klasslärautbildning
- 1982/83:758 av *Ing-Marie Hansson m. fl.*
Yrkesteknisk högskoleutbildning med inriktning på kontors- och distributionsverksamhet
- 1982/83:759 av *Per Olof Håkansson*
Musikutbildningen inom gymnasieskolan
- 1982/83:760 av *Karin Israelsson*
Det samiska språkets ställning i skolundervisningen

- 1982/83:761 av *Karin Israelsson m. fl.*
Utbildning för sjukvårdspersonal i kost- och omvårdnadsfrågor
- 1982/83:762 av *Larz Johansson* och *Karl-Eric Norrby*
Utbildning i mediakommunikation
- 1982/83:763 av *Stig Josefson m. fl.*
Religionskunskapen i grundskolan
- 1982/83:764 av *Yngve Nyquist m. fl.*
Fortbildningen av ingenjörer
- 1982/83:765 av *Margareta Persson* och *Maj Britt Theorin*
Inrättande av en ny professur vid Göteborgs universitets sociologiska institution
- 1982/83:766 av *Ulla Tillander m. fl.*
Högskoleorganisationen i Lund och Malmö
- 1982/83:767 av *Bengt Wiklund m. fl.*
Sjöbefälsutbildningen
- 1982/83:768 av *Jan-Erik Wikström* och *Karl-Eric Norrby*
Bidrag till studieförbunden m. m.
- 1982/83:769 av *Karin Ahrland* och *Claes Elmstedt*
Taxitrafikens anslutning till beställningscentraler, m. m.
- 1982/83:770 av *Georg Andersson m. fl.*
Upprustning av järnvägslinjen Hällnäs–Lycksele–Storuman
- 1982/83:771 av *Gunnar Björk* i Gävle och *Gunnel Jonäng*
Bidrag till enskilda vägar i Gävleborgs län
- 1982/83:772 av *Bertil Danielsson* och *Barbro Nilsson* i Visby
Färjetrafiken mellan Öland och Gotland
- 1982/83:773 av *Sigrid Danielsson* och *Karl-Eric Norrby*
Överförande till riksnätet av vissa järnvägslinjer i Värmland
- 1982/83:774 av *Lars-Ove Hagberg*
Turisttrafiken på inlandsbanan, m. m.
- 1982/83:775 av *Lars-Ove Hagberg*
Upprustning och återuppyggnad av vissa järnvägslinjer i Västerdalarna
- 1982/83:776 av *Ingrid Hemmingsson*
Slopande av tillstånd för turisttrafik
- 1982/83:777 av *Sven Henricsson*
Transportrådets roll vid järnvägsnedläggningar
- 1982/83:778 av *Sven Henricsson m. fl.*
SMHI:s synoptiska stationer m. m.

- 1982/83:779 av *Larz Johansson* och *Tage Sundkvist*
Trafiksituationen i Södermanlands län
- 1982/83:780 av *Ove Karlsson m. fl.*
Dalälven som sjötransportled mellan Siljan och Bottenhavet
- 1982/83:781 av *Maj-Lis Landberg* och *Inge Carlsson*
Länsvägnämndernas ansvarsområde
- 1982/83:782 av *Iris Mårtensson m. fl.*
Bibehållande av järnvägsförbindelserna mellan Ljusdal och Gävle
- 1982/83:783 av *Bo Nilsson*
En allmän färjeled mellan ön Ven och Landskrona
- 1982/83:784 av *Gunnar Olsson*
Informationen till resenärer vid störningar i tågtrafiken
- 1982/83:785 av *Mats Olsson*
Haverikommissioner vid järnvägsolyckor
- 1982/83:786 av *Ulla Tillander*
Upprustning av västkustbanan
- 1982/83:787 av *Olle Östrand m. fl.*
Utveckling av järnvägstrafiken
- 1982/83:788 av *Kerstin Anér*
Stödet till biodynamisk odling
- 1982/83:789 av *Kerstin Anér*
Sammansättningen av de etiska nämnderna för djurförsök
- 1982/83:790 av *Karl Boo* och *Gunnar Björk* i Gävle
Statligt stöd till miljöorganisationer
- 1982/83:791 av *Pär Granstedt m. fl.*
Avfall som energiråvara
- 1982/83:792 av *Pär Granstedt m. fl.*
Kontrollen av nya kemiska ämnen
- 1982/83:793 av *Pär Granstedt m. fl.*
Pantsystem för batterier
- 1982/83:794 av *Stina Gustavsson m. fl.*
Allemansrätten
- 1982/83:795 av *Birgitta Hambræus*
Ökad användning av kalk i reningsverken
- 1982/83:796 av *Karin Israelsson* och *Börje Hörnlund*
Försöksdrift med naturenlig jordbruksproduktion

1982/83:797 av *Per Israelsson m. fl.*

Hälso- och miljöfarliga varor

1982/83:798 av *Barbro Nilsson* i Örnsköldsvik *m. fl.*

Statsbidrag till kalkning av försurade sjöar

1982/83:799 av *Mats Olsson m. fl.*

Lånereglerna för fiskerilån

1982/83:800 av *Wivi-Anne Radesjö m. fl.*

Försurningen av mark och vatten

1982/83:801 av *Sten Svensson* och *Sven Eric Lorentzon*

Åtgärder för att öka exporten av livsmedel

1982/83:802 av *Karin Flodström m. fl.*

Effektivare utnyttjande av borrhärdar

1982/83:803 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Kooperationen

1982/83:804 av *Pär Granstedt m. fl.*

Användningen av kol m. m.

1982/83:805 av *Birgitta Hambræus m. fl.*

Stödet till uppfinnare

1982/83:806 av *Kersti Johansson*

Begränsning av etableringen av varuhus och stormarknader

1982/83:807 av *Ove Karlsson m. fl.*

Bättre utnyttjande av elektrisk överskottsenergi

1982/83:808 av *Wiggo Komstedt* och *Allan Ekström*

Ett branschregister över bilverkstäder

1982/83:809 av *Yngve Nyquist m. fl.*

Prospekteringen i Mellansverige

1982/83:810 av *Yngve Nyquist m. fl.*

Förstärkning av Dala Invests verksamhet

1982/83:811 av *Yngve Nyquist m. fl.*

Regionala torvförsörjningsplaner

1982/83:812 av *Rolf Rämgård*

Anslaget till främjande av landsbygdens elektrifiering

1982/83:813 av *Olle Svensson m. fl.*

Lokaliseringen av statens energiverk, m. m.

1982/83:814 av *Lars Werner m. fl.*

Ett handlings- och utvecklingsprogram för skogsindustrin

1982/83:815 av *Lars Werner m. fl.*

Åtgärder för att förhindra utländska företag att engagera sig i svensk gruvnäring

1982/83:816 av *Per-Ola Eriksson m. fl.*

Stödet till regionala utvecklingsinsatser i glesbygd

1982/83:817 av *Bo Forslund m. fl.*

Sysselsättningen i Västernorrland

1982/83:818 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Ökad sysselsättning

1982/83:819 av *Olle Göransson m. fl.*

Ett program för Bergslagens industrier

1982/83:820 av *Egon Jacobsson och Lars-Erik Lövdén*

Reglerna för flyktinginvandring

1982/83:821 av *Oskar Lindkvist och Stig Olsson*

Översyn av reglerna för förordnandepension

1982/83:822 av *Yngve Nyquist m. fl.*

Ett program för Bergslagens industrier

1982/83:823 av *Mats Olsson m. fl.*

Ändrade bidragsregler för kommunala beredskapsarbeten

1982/83:824 av *Birthe Sörestedt och Margit Sandéhn*

Handläggningen av utvisningsärenden

1982/83:825 av *Allan Åkerlind*

Avveckling av statligt jämställdhetsarbete

1982/83:826 av *Allan Åkerlind m. fl.*

Privata arbetsförmedlingar

1982/83:827 av *Knut Billing*

Lånebestämmelserna för styckebyggda småhus

1982/83:828 av *Christer Eirefelt*

Ansvarig arbetsledare enligt byggnadsstadgan

1982/83:829 av *Pär Granstedt m. fl.*

Förbudet mot direktverkande elvärme

1982/83:830 av *Birgitta Johansson m. fl.*

Viss översyn av byggnadsstadgan

1982/83:831 av *John Johnsson m. fl.*

Nyttjanderättsavgifterna för kartor

1982/83:832 av *Karl-Gustaf Mathsson m. fl.*

Reglerna om låneunderlag vid bostadslån

1982/83:833 av *Sven-Erik Nordin m. fl.*

Länsstyrelsernas anslag för samhällsinformation och kungörelseannonsering

1982/83:834 av *Yngve Nyquist m. fl.*

Information om riskerna vid dålig bostadsventilation

1982/83:835 av *Bo Södersten och Bengt-Ola Rytting*

Utbyggnad av Västerdalälven

1982/83:836 av *Lars Ulander och Bo Forslund*

Ett ökat kommunalt förlustansvar för bostadslån

1982/83:837 av *Ola Ullsten m. fl.*

En kampanj mot narkotikabruket, m. m.

1982/83:838 av *Ola Ullsten m. fl.*

Flera narkotikahundar, m. m.

1982/83:839 av *Ola Ullsten m. fl.*

Ökade resurser för bekämpande av narkotikabrott

1982/83:840 av *Ola Ullsten m. fl.*

Godtrosvörvärvid häleri

1982/83:841 av *Ola Ullsten m. fl.*

Ett internationellt år mot narkotika

1982/83:842 av *Ola Ullsten m. fl.*

Översyn av forskningsinformationen på narkotikaområdet

1982/83:843 av *Bengt Kindbom och Britta Hammarbacken*

Integrationen av data- och bioteknik, m. m.

1982/83:844 av *Bengt Kindbom och Britta Hammarbacken*

Kunskapsuppbyggnad rörande den biologiska datorn

1982/83:845 av *Thure Jadestig m. fl.*

Vissa alkoholpolitiska åtgärder

1982/83:846 av *Thure Jadestig m. fl.*

Information om alkoholskador, m. m.

1982/83:847 av *Karin Andersson m. fl.*

Användningen av anslaget Åtgärder för invandrare, m. m.

1982/83:848 av *Karin Andersson m. fl.*

Äldre invandras situation, m. m.

1982/83:849 av *Karin Andersson m. fl.*

Hemspråksundervisningen, m. m.

Fredagen den
21 januari 1983

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

Meddelande om frågor

den 20 januari

1982/83:231 av *Jörn Svensson* (vpk) till justitieministern om inriktningen av säpos verksamhet:

På senare tid har olika ageranden från säkerhetspolisen väckt viss uppmärksamhet.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till justitieministern:

Vilka problem ser regeringen i dag, då det gäller inriktningen av säpos verksamhet?

1982/83:232 av *Inger Josefsson* (c) till justitieministern om åklagarverksamheten i Ulricehamn:

Riksåklagaren förordade den 7 december 1982 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande, och efter förhandling med berörda personalorganisationer, att stationeringen i Ulricehamn av tjänsteman tillhörande Borås åklagardistrikt skulle upphöra med utgången av december månad 1982 och därefter gälla Borås. Ulricehamns kommunstyrelse har anfört besvär mot nämnda beslut och anhållit om att åklagarstationeringen i Ulricehamn behålls. Mot riksåklagarens beslut vill jag anföra följande.

Länsåklagaren har i sitt yttrande till riksåklagaren anfört starka skäl som talar för ett behållande av åklagarstationeringen. Sålunda skriver länsåklagaren att åklagaren i Ulricehamn har en väl så hög arbetsbelastning som den i Borås stationerade personalen per åklagare räknat. Länsåklagaren konstaterar således att det funnits full sysselsättning för en utstationerad åklagare. Vidare anför länsåklagaren att den administrativa verksamheten icke medfört större svårigheter än de som finns på centralorten eller vid länets andra åklagarmyndigheter. Viktigast är dock enligt länsåklagaren att det kan göras snabba, fullgoda polisutredningar för att åklagarverksamheten skall underlättas och effektiviseras. För att så skall kunna ske krävs att det finns möjlighet till en nära samverkan mellan polis och åklagare.

Även polismästaren betonar i sin skrivelse vikten av att det ges tillfälle till dagliga personliga kontakter mellan polis och åklagare. Han menar också att en indragning avsevärt skulle försvåra utredningsarbetet. Kostnadsmässigt torde det ej bli någon större besparing vid indragning av åklagarstationeringen. Vissa besparingar torde kunna göras vid en förflyttning av åklagaren, men i stället torde polisen få ökade kostnader vad gäller resor, telefon, postgång m. m.

Är justitieministern beredd att medverka till att åklagarstationeringen i Ulricehamn behålls?

1982/83:233 av *Gunnel Jonäng* (c) till industriministern om den framtida sysselsättningen för anställda vid sulfatfabriken i Sandarne:

Söderhamns kommun i Hälsingland har åter drabbats hårt. Stora Kopparberg har beslutat lägga ner sulfatfabriken i Sandarne. Det innebär att 310 jobb försvinner, 310 anställda och deras familjer drivs ut i otrygghet och ovisshet om sin framtid.

Är industriministern beredd medverka till att skapa sysselsättning för de anställda vid sulfatfabriken och därmed ge dem trygghet och framtidstro?

den 21 januari

1982/83:234 av *Sören Häggroth* (s) till arbetsmarknadsministern om lönebidraget till anställda i föreningar:

Många människor är i dag sysselsatta i s. k. lönebidragstjänster hos föreningar. Inom föreningslivet oroas nu många av att de skall mista sina arbeten då föreningarna nu själva skall betala 10 % av lönekostnaden.

I vissa kommuner täcker kommunen själv mellanskillnaden mellan det statliga anslaget och vad föreningarna själva skall betala av lönen.

Mot bakgrund av vad jag framfört, vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Har regeringen för avsikt att se över lönebidragssystemet när det gäller de som är anställda i föreningar?

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.52.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 65

Fredagen den
21 januari 1983

*Meddelande om
frågor*